

YLVA LINDBERG & ANNA-LENA GODHE

ATT DIKTA MED DATA

Generativ AI utmanar kreativt och litterärt
skrivande

TFL 2025:4. AI

DOI: <https://doi.org/10.54797/tfl.v55i4.60225>

ISSN: 2001-094X

Copyright © 2026 Author(s). This is an open access article distributed
under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0 License
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Introduktion

I denna studie undersöker vi hur skrivande fungerar sammanflätat mellan flera aktörer, med ett särskilt fokus på människor och generativ AI.¹ Ett sådant perspektiv öppnar för alternativa sätt att förstå litterärt skapande och skrivpraktiker i förändring i en tid då generativ AI snabbt utvecklas och tas i bruk i litterär produktion. Vi menar att ett litteraturbegrepp som strikt skiljer mellan mänskliga och teknologiska aktiviteter riskerar att befästa en binär uppdelning. I praktiken rör sig litterära aktiviteter snarare längs ett spektrum, där mänskligt skapande sker i varierande grad i interaktion med tekniska system. I den ena ytterkanten finns automatiskt AI-genererad text som sällan är helt autonom utan förutsätter mänsklig initiering, styrning och efterbearbetning. I den andra ytterkanten finns text producerad av mänskliga skribenter, som vanligtvis assisteras av digitala, ibland AI-baserade, verktyg.

Genom att undersöka samverkande litterära skrivpraktiker i gränslandet mellan människa och generativ AI snarare än att värdera färdiga verk, syftar studien till att belysa förnyade villkor för skönlitterärt skapande samt läs- och skrivpraktiker i förändring. Analysen bygger på konkreta exempel där det har varit möjligt att få tillgång till dokumenterade processer bakom samskrivet material med generativ AI. Ett sådant processfokus är relativt ovanligt inom litteraturvetenskap, även om det finns en etablerad tradition av *genetic criticism* där textens tillblivelse studeras genom utkast, versioner och arbetsmaterial.² Med generativ AI blir det emellertid angeläget att studera distribuerade skrivpraktiker och deras effekter. Därför kombinerar

vi i analysen exempel från publicerade litterära experiment med generativ AI och empiri från ett utbildningssammanhang. Exempelen är hämtade ur diktsamlingen *Ammaseus horisont* (2020) och novel-lantologin *Mening och motstånd i en föränderlig värld* skriven med ChatGPT-4 (2023) samt från utbildningsprojektet *Futures Day* (fort-löpande sedan 2023).³ Analysen av skriv- och skapandeprocesserna ska bidra till insikter om förnyade tolkningsstrategier och värderingar samt till en diskussion om konsekvenser för litteraturundervisning och kreativt skrivande i skola och högre utbildning.

Nyligen har Daniel Helsing, Torbjörn Forslid och Anders Ohlsson undersökt hur svenska kritiker resonerar om och värderar AI-genererad litteratur.⁴ I deras analys av dagspressens kommentarer utkristalliseras en diskurs där litterärt värde knyts till i vilken utsträckning och på vilka sätt mänskliga aktörer, i relation till artificiella, deltar i skapandet. Kritiken undviker i stor utsträckning att omförhandla vad som räknas som litterärt värde och reproducerar i stället en modernistisk distinktion mellan populära och legitimerade kulturuttryck. Populära litterära uttryck förknippas med återanvändning, reproducerbarhet, kommersialisering och bred tillgänglighet, det vill säga egenskaper som generativ AI bidrar till att förstärka, medan legitimerad litteratur används för att försvara författarskapets mänskliga ursprung som garant för litterärt värde.⁵ Samtidigt visar studien att enskilda AI-genererade verk kan tillskrivas högt värde. Diktsamlingen *Ammaseus horisont* lyfts fram som ett exempel där en mänsklig estetisk intention uppfattas dominera processen, såväl i teknikens utformning som i textgenereringen.⁶ Generellt värderas dock AI-genererad litteratur lägre. Författarna drar slutsatsen att den breda tillgången till stora språkmodeller bidrar till att sådan litteratur tillskrivs låg status och att ”textens ursprung” därmed får ökad betydelse för värdeskapande.⁷ Graden och kvaliteten av mänsklig litterär aktivitet framstår då som avgörande kriterier.

Redan i samband med det digitala skiftet på 1990-talet, då datorer och internet blev allmänt tillgängliga, kritiserade Christina Haas i *Writing Technology* den humanistiska föreställningen om teknik som ett transparent hjälpmedel och idén att skrivande främst är en kognitiv och immateriell aktivitet.⁸ Hon visade hur en sådan syn riskerar att beröva humaniora tolkningsföreträdet över skrivandets

villkor och förespråkade i stället en aktiv analys av de teknologier som bär skrivandet. N. Katherine Hayles har på liknande sätt integrerat teknologin i litteraturbegreppet genom att beakta de beräknande lagren och framhålla att textens mening uppstår i samspelet mellan kod, gränssnitt, materialitet och läsarpraktiker.⁹

Gemensamt för Haas och Hayles är betoningen av hur gränserna mellan människa och teknik, liksom mellan text och infrastruktur, kontinuerligt överskrids.¹⁰ Detta perspektiv delas inom postdigitala studier, som undersöker hur det digitala numera är inbäddat i vardag, institutioner och kultur. Det postdigitala villkoret synliggör hur den binära skillnaden mellan verktyg och författare gradvis upplöses i litterärt skrivande, som alltid har varit mer eller mindre medierat och determinerat av tillgängliga material och tekniska system.¹¹ Generativ AI förstärker och synliggör denna påverkan genom sin kapacitet att snabbt producera förslag på ord, texter, stilar, strukturer och omskrivningar. Kvaliteten varierar, men möjligheterna till automatiserad textproduktion utvecklas snabbt, vilket gör generativ AI till en alltmer närvarande aktör i skrivaktiviteten. Flera forskare beskriver denna förskjutning som en transformation av litterära praktiker, genom begrepp som ”algoritmiskt berättande”,¹² ”sammanflätat författarskap”¹³ och ”post-artificiellt”¹⁴ textskapande. Begreppen pekar på hur AI alltmer fungerar som en aktiv part i berättelser som cirkulerar i samhället och hur föreställningar om författarskap och textens ursprung omförhandlas. Mot denna bakgrund riskerar ett ensidigt fokus på litterärt värde att reproducera en norm där mänskligt ursprung per definition tillskrivs högre kvalitet, något som även Helsing, Forslid och Ohlsson identifierar. Parallella undersökningar av hur texter blir till i samspel med AI kan i stället öppna för alternativa sätt att läsa och förstå litteratur som formas genom samverkande aktörer längs spektrumet mellan mänsklig och AI-teknologisk aktivitet.

Litterärt AI-skrivande som experiment

Författare både i Sverige och internationellt har provat och publicerat olika koncept för att involvera generativ AI i litterärt skapande strax efter lanserandet av ChatGPT i november 2022. Sådana initiativ indikerar sätt på vilka författare hittills har valt att samskriva med

generativ AI. Exempelvis släpptes år 2023 i ett litterärt produktivt land som Frankrike två texter på litteraturmarknaden med två olika journalister som upphovsmän: *Ainsi parlait ChatGPT* (Så talade ChatGPT) av François Deymier och *Mes nuits avec une intelligence artificielle* (Mina nätter med en artificiell intelligens) av Stéphane Rose. Båda publikationerna är uppbyggda som dialoger med ChatGPT, vilka kretsar kring väsentliga mänskliga teman som intimitet, ensamhet, etik, samhälle och framtid. Författarna menar att deras dialogtexter har syftet att vara utforskande och att upptäcka vad dessa språkmodeller kan lära oss om oss själva, avdramatisera en teknologi som i medier framställts som sensationsartad och visa fram möjligheter och begränsningar med generativ AI.¹⁵ I samma kontext publicerade historikern Raphaël Doan 2023 den spekulativa romanen *Si Rome n'avait pas chuté* (Om Rom inte hade fallit), skapad i samarbete med ChatGPT-3.¹⁶ Till skillnad från dialogformatet hos Deymier och Rose förs AI här inte in som en berättarröst, utan prövas främst som medskribent. Processen läggs i detta fall upp stegvis, där språkmodellen först genererar idéer och scenarier, därefter en disposition och sedan utkast till textpartier som kombineras och bearbetas. Doan har också använt stilimitering med hjälp av AI-modellen och utnyttjat AI:ns avvikelser, såsom anakronismer, felaktiga sakuppgifter eller oväntade kopplingar som kreativa uppslag för berättelsen.¹⁷

Dessa franska exempel belyser ett pågående litterärt utforskande av hur generativ AI kan integreras som en aktiv och dialogisk part i litterärt skrivande och som medförfattare i berättarprojekt. Ambitionen är inte primärt att producera fulländade litterära verk, utan att utforska tekniken samtidigt som nya former och processer för litteraturskapande tillämpas och prövas. Samtidigt formas värderande positioneringar i praktiken genom mötet mellan författarintentioner, genrekonventioner och den efterföljande receptionen hos kritiker och läsare. Det är i detta sammanhang av litterära praktiker i förhandling, präglade av utforskande och sammanflätade skapandeprocesser, som vi analyserar tre svenska exempel som litterära experiment med generativ AI. Snarare än att förstå dem utifrån deras position i det litterära kretsloppet använder vi dem analytiskt som testbäddar för samskapande skrivpraktiker i gränslandet mellan människa och maskin.¹⁸ Med testbädd avser vi här inte en institutionell innovationsmiljö,

utan en analytisk prövningsyta där relationer mellan mänskliga och teknologiska aktörer kan göras synliga och jämförbara. Testbäddarna utgörs av diktsamlingen *Ammaseus horisont* (2020), novellsamlingen *Mening och motstånd i en föränderlig värld* (2023) samt science fiction-inspirerade berättelser producerade av gymnasieelever i projektet *Futures Day*, en årligen återkommande intervention sedan 2023. Exempelen skiljer sig åt i fråga om genre, publik och publiceringsform, men förenas av att de på olika sätt iscensätter och prövar generativ AI som medskapare i litterära processer. En jämförande analys av dessa experiment gör det möjligt att undersöka hur olika villkor för samskapande, såsom typen av mänsklig styrning, teknisk transparens och redaktionellt arbete, påverkar både skrivprocessen och de texter som blir till.

Genom den teoretiska lins som beskrivs i nästa stycke framträder litterära praktiker som involverar generativ AI inte enbart som alternativa sätt att språkligt skapa och gestalta föreställningar, stämningar och känslor, utan även som metodiska prövningsytor för att undersöka och generera kunskap om teknologi och kreativitet. Det är i detta prövande samspel snarare än i tekniken i sig som nya former och förståelser kan uppstå. I de exempel som analyseras möjliggörs estetiskt och kreativt bekantskapande med tekniken och de kan därför betraktas som testbäddar för både litterärt och teknologiskt utforskande.

Att tänka litterära AI-praktiker med teori

I syfte att ringa in några centrala litterära praktiker i de testbäddar som är i fokus för analysen, tar vi fasta på postdigital och posthumanistisk kritik mot föreställningen att människan ensam kontrollerar kreativa processer, och framhåller i stället ömsesidigheten mellan människa och teknik.¹⁹ Trots att skrivandet idag till övervägande del sker digitalt, visar sig sammanflätningen mellan mänskligt handlingsutrymme och algoritmiska processer i hur gränserna mellan digitalt och analogt ständigt korsas och flyter samman. Generativ AI förstärker detta förhållande, vilket gör att skrivande måste förstås som något som uppstår i skärningspunkten mellan människor, material och teknik.

För att analysera upplösningen av dikotomier som människa/teknik och analogt/digitalt använder vi begrepp från Karen Barad som analytiska tankeredskap. Dessa begrepp bildar ett ramverk för att förstå sammanflätade (*entangled*) skrivprocesser och praktiker i rörelse, där människor, teknik och olika material fungerar som aktörer som gemensamt påverkar hur text skapas och blir till. Ett centralt begrepp i detta ramverk är diffraktion (*diffraction*), som hos Barad är avgörande för att förstå både uppkomsten av sammanflätat deltagande och de uttryck som genereras i kreativa processer. Barad framhåller att diffraktion ”not only brings the reality of entanglement to light, it is itself an entangled phenomenon”.²⁰ Begreppet har sitt ursprung i fysiken, men i Barads tolkning betonas diffraktion som ett dynamiskt, relationellt och obestämbart fenomen. I vår analys används begreppet för att förstå kreativa processer som inbegriper flera samexisterande och sammanflätade perspektiv, genom vilka litterära uttryck och fiktiva världar uppstår genom intra-aktion (*intra-action*). Intra-aktion markerar att aktörer inte existerar på förhand, utan formas i relation till varandra, där skillnader och likheter uppstår samtidigt. Detta blir särskilt tydligt i samskrivande med generativ AI, där textfragment väljs ut, kombineras och omformas av både mänskliga och artificiella aktörer, i vad Barad benämner som att skära samman-isär (*cutting together-apart*).²¹ Med hjälp av dessa begrepp förstås litterära praktiker som i ständig rörelse och tillblivelse, där diffraktion fungerar som ett analytiskt redskap för att synliggöra stökiga och mångbottnade intra-aktioner mellan människor och teknik.

För att få syn på de skapande villkoren lutar vi oss i analysen mot Espen Aarseths begrepp ergodisk litteratur (*ergodic literature*) som han myntade år 1997 i boken *Cybertext* för att beteckna texter, digitala eller tryckta, som kräver ett annat engagemang än linjär läsning. Aarseth gjorde en åtskillnad mellan tre avgörande faser för att förstå denna litteratur, vilka han benämnde förbearbetning (*preprocessing*), samproduktion (*coprocessing*) och efterbearbetning (*postprocessing*).²² Enligt Aarseth speglar begreppen hur meningsskapandet sker i samspel mellan text, läsare och teknik, och hur läsningen blir en följd av beslut som styr den narrativa upplevelsen innan, under och efter läsningen. Judith Heflin visar i sin doktorsavhandling som analyserar det AI-genererade verket *I the Road* från 2018 hur dessa faser i hög

grad även gäller för skrivprocessen.²³ Aarseths begrepp hjälper till att synliggöra skillnader i var de kreativa tyngdpunkterna i skapandeprocessen förläggs i *Mening och motstånd i en föränderlig värld*, *Ammaseus horisont* och *Futures Day* och kompletterar på så sätt Barads begrepp för samskrivandet.

Litterära AI-praktiker framträder i skapandeprocessen

Novellsamlingen *Mening och motstånd i en föränderlig värld* (MM) baseras på fyra klassiska verk: *Doktor Glas* (1905) av Hjalmar Söderberg, *Kalloccain* (1940) av Karin Boye, *Kejsaren av Portugallien* (1914) av Selma Lagerlöf och *Röda rummet* (1879) av August Strindberg. Verken valdes av förlaget Novellix redaktionsgrupp eftersom de är upphovsrättsfria, men också för de teman om moral, makt, kärlek och motstånd som präglar dem och som vidare utforskas i novellprojektet. Med hjälp av ChatGPT-3 och senare ChatGPT-4 genererades fyra noveller som utgår från enskilda karaktärers perspektiv i de ursprungliga verken, där språkmodellen instruerades att skriva i respektive författares stil. Enligt förlagets egen redogörelse färdigställdes novellsamlingen på två veckor och resultatet beskrivs som ”en kombination av sekelskiftes-feelgood och självhjälpslitteratur. AI:n visade sig nämligen vara svag för Hollywood-slut och personlig utveckling”.²⁴

Diktsamlingen *Ammaseus horisont* (AH) undersöker om ett djupt neuralt nätverk kan lära sig att skriva poesi i stil med en specifik mänsklig diktare.²⁵ Utgångspunkten är Karin Boyes lyrik, vars existentiella tematik gör hennes poesi särskilt lämpad för att pröva gränserna mellan mänskligt och maskinellt skapande. Samlingen består av kortare textavsnitt på varje sida, genererade av en språkmodell byggd på kod från GPT-2 som är OpenAI:s öppet tillgängliga språkmodell från 2019 och en förlaga till senare ChatGPT-modeller. Programbiblioteket TensorFlow för Python användes för att bygga och träna modellens artificiella neuronnätverk i flera cykler. Träningsmaterialet hämtades från öppna databaser såsom Projekt Runeberg, svenska Språkbanken och Litteraturbanken, där Karin Boyes verk ingår.²⁶

Inom utbildningsprojektet *Futures Day* (FD) har totalt 77 texter

producerats sedan 2023. Av dessa har årligen åtta till tio särskilt väl utvecklade berättelser valts ut av lärare för publicering på projektets webbplats, och en tryckt antologi gavs ut i skolans regi 2023.²⁷ Varje text har samskrivits av grupper om två till fem gymnasieelever i samarbete med en lokalt byggd språkmodell med tillhörande chattbot, tillgänglig via skolplattformen. Eleverna förbereds inom ämnena svenska och teknik för att skriva framtidsberättelser om teknikutveckling inom specifika samhällssektorer, med särskilt fokus på hållbarhet. Arbetet genomförs under en intensiv dag i flera faser och feedbackcykler, där generativ AI används under den senare delen av processen. Texterna varierar i längd men omfattar i genomsnitt cirka 1 500 ord och laborerar med olika tidsperspektiv och geografiska sammanhang i utforskandet av teknikens konsekvenser för individ och samhälle.²⁸

De litterära verken *MM* och *AH* presenterar AI som primär upphovsman till texterna, vilket framgår av bokomslag och förlagens presentation. Elevtexterna som produceras inom projektet *FD* för däremot främst fram grupper av elever som huvudförfattare, vilket framgår av hur texterna signerats vid inskickningen då dagen avslutas. Skillnader i hur upphovet formuleras pekar på tvetydighet och förskjutningar gällande textens ursprung, vilka kan läsas genom Barads begrepp om intra-aktion, där text blir till genom ömsesidigt förhållande mellan människor, modeller, material och genrekonventioner.

De båda förlagspublicerade litterära experimenten åtföljs av en dokumentation som relativt detaljerat redogör för samproduktionen. *AH*:s dokumentation har formatet av en nedladdningsbar PDF-fil på förlagets hemsida och *MM*:s dokumentation ligger öppet på förlagets hemsida i anknytning till novellsamlingen. I *FD* har vi samlat underlag från olika källor för att undersöka AI-samskrivandets faser, bland annat producerade berättelser, deltagande observationer, intervjuer, skärminspelningar och lektionsplaneringar.²⁹ Dessa olika typer av dokumentation ger oss tillgång till skapandeprocesserna, vilka får en betydelsefull roll för att förstå litterära AI-praktiker under utveckling både på den litterära marknaden och i undervisningssammanhang.

Skapandeprocessen i *Mening och motstånd i en föränderlig värld*

Dokumentationen till novellsamlingen *MM* visar hur processen var iterativ och krävde återkommande promptning och redaktionell bearbetning för att skapa sammanhängande berättelser. Den presenterar vilka särskilda skrivstrategier som använts och hur förlaget Novellix organiserade och formulerade arbetet med promptning och redigering.³⁰ Teamet bakom *MM* positionerar sig själva genomgående i rollen som redaktörer och inte som författare, en roll som i denna testbädd överlåtits till AI-verktyget. *MM* innehåller förord signerade ChatGPT-4, vilka förstärker upplevelsen av en artificiell författare:

Sammantaget har upplevelsen av att skapa ”Bohemens väg” gett mig en större förståelse och uppskattning för konsten att skriva och erbjuda en berättelse som kan beröra och inspirera läsare. Det har också stärkt min tro på att kreativitet och empati är universella värden som kan överbrygga gränserna mellan mänskliga och artificiella sinnen.³¹

Ovanstående citat visar hur det skapande teamet i *MM* laborerat med att ge en egen författarröst till AI:n trots att det i denna testbädd ingår flera aktörer med distribuerat ansvar för den slutgiltiga texten. I dokumentationen beskrivs teamets arbete med att kommunicera med chattboten genom promptkedjor och omtag. Sammantaget formulerades sex till sju promptar för varje novell. Dessa dialoger identifieras i vår analys som ett samskapande, eller en fas av samproduktion (*coprocessing*) dit den kreativa tyngdpunkten förläggs. I denna fas gjordes parallellt redaktionella val som inbegrep en kontinuerlig aktivitet av att skära samman-isär (*cutting together-apart*) där teamet enligt dokumentationen främst sammanfogade, eller skar samman (*cutting together*) automatiskt genererade textutsnitt, samtidigt som det skedde en viss avgränsning där teamet skar isär (*cutting apart*) önskat material. Dessa aktiviteter följdes av en redigerande fas som skulle kunna betecknas som efterbearbetning (*postprocessing*), där redaktionsteamet stabiliserade novellformen, stilar och röster. En diffraktiv läsning av processen tar fasta på sammanflätning av ursprung, till exempel språkmodellen som redskap, interferensmönster

mellan producerade texter och redaktionens genrestyrning. Barads diffraktiva och relationella syn på hur skillnader och likheter uppstår som effekter av intra-aktiva processer riktar ljuset mot skillnader och likheter inom skillnad, det vill säga mellan de fyra AI-genererade berättelserna.³² Denna effekt synliggörs till exempel när Boye, Söderberg, Lagerlöf, eller Strindberg bara delvis återklingar i AI-texterna (skillnad), samtidigt som en AI-stil skär genom alla noveller (likhet).

Som exempel på likheter inom skillnad inleds samtliga berättelser med en miljöbeskrivning för att därefter introducera protagonisten, situationen och den handling som situationen kräver.³³ Denna narrativa strategi visar att AI:n följt ett generellt strukturschema (likhet), även om innehåll och formuleringar varierar (skillnad). Förfarandet kan sägas förta det unika i var och en av de fyra novellerna som ingår i MM. Dessutom delges mycket information tidigt i texterna, vilket gör dem förutsägbara och minskar de mångtydiga tolkningsmöjligheter som Novellix ser som karaktäristiskt för novellgenren.³⁴ På detta sätt synliggörs genom novellsamlingen och det diffraktiva skapandet vissa begränsningar med generativ AI i litteraturskrivande. Novellix redovisning av processen visar teamets utmaningar i att prompta i samspel med de tidiga versionerna ChatGPT-3 och ChatGPT-4. Enligt exemplen på Novellix hemsida lyckas försöken bättre i de fall specifika scener ska utvecklas och sämre i genererandet av ett sammanhängande händelseförlopp. Detta beror delvis på att teamet inte specificerat en berättarstruktur i fasen för förbearbetning (*preprocessing*), till exempel med detaljer om perspektiv och progression. Teamet har snarare använt den iterativa promptningen för att driva fram textproduktion med uppmaningar som att "fortsätta berättelsen", även om försök görs för att förtäta det litterära uttrycket, till exempel genom att be om "mer miljöbeskrivningar".³⁵ Novellix redovisning pekar på hur den litterära kvaliteten i genererad text beror på hur promptar formuleras av människor, till exempel genom detaljerade narrativa linjer, precisa stilmarkörer och modelltexter.

Skapandeprocessen i *Ammaseus horisont*

Dokumentationen i PDF-format som åtföljer AH omfattar nitton sidor och inleds med en strof av Karin Boye ur dikten *Människans mångfald* i det postuma verket *De sju dödssynderna* (1941):

Stor är människans strävan,
stora de mål hon har satt;
men större är ändå människan själv,
med rötter i Alltets natt.³⁶

Enligt dokumentationen belyser denna dikt projektets kärnfråga: kan ett djupt neuralt nätverk lära sig skriva poesi som är värdig en stor författare? Till skillnad från *MM* är den mänskliga aktören positionerad i *AH* som medförfattare. Genom valet av Karin Boye, vars verk präglas av existentiella frågor, låter den mänskliga aktören konfrontera AI:n med dessa teman och provas i sin förmåga att reproducera en autentisk litterär röst. Dokumentationen beskriver hur den tekniska arkitekturen konstruerades och modellen tränades på hela Boyes produktion.

AH lägger på detta sätt fokus på den tekniska designen. Den kreativa tyngdpunkten hamnar därmed i förbearbetningen (*preprocessing*), det vill säga i arbetet med att bygga och utveckla AI-tekniken i iterativa försök som slutligen genererade ett estetiskt tillfredsställande resultat, som inte plagierade Boye utan bidrog med material som kunde uppfattas som nyskapande och stilistiskt nära Boyes diktning. Samproduktionen (*coprocessing*) med successiva promptar och dialog med språkmodellen var inte aktiv i denna process, eftersom den färdigtränade modellen inte var försedd med en chattbot. Det krävdes dock "ett 'frö' för att börja generera text. Fröet som användes [...] var 'varde ljus' och sedan fick helt enkelt modellen producera en textfil med cirka 30 000 tecken".³⁷ När modellen väl genererat materialet till *AH* inleddes efterbearbetningen (*postprocessing*). Enligt dokumentationen behölls de genererade texterna i stort sett intakta, förutom enstaka korrigeringar av stavning, grammatik och formatering. Denna fas i skapandet innebar en tolkande praktik för att identifiera rytmer, teman, likheter och olikheter med Boyes språk och utifrån både litterära konventioner och den mänskliga aktörens intentioner lyfta fram textpartier som bar poetisk kvalitet.

I förbearbetningen (*preprocessing*) positionerar sig redaktören för Svensk SciFi, Johan Agorelius, som programmerare och utvecklare, vilket framgår av Agorelius essä "A.I. Boye" i tidskriften *Glänta* (2020:3) där han berättar om den tekniska delen. I efterbearbetningen (*postprocessing*) går det att påstå att det kreativa ansvaret

delegeras till Agorelius pseudonym, Teodor Werelius. Werelius beskrivs på förlagets hemsida som ”tidsresenär” och poet och står som medförfattare i den tryckta utgåvan av *AH*. På så vis antar Agorelius en dubbel roll som medförfattare – programmerare och tekniker å ena sidan, poetisk persona å den andra.

Till skillnad från *MM* stannar inte *AH* vid att utforska en välkänd författares skrivkonst, utan undersöker också språkmodellens förmåga att vara kreativ. Ordet ”ammaseus”, som förekommer både i titeln och en dikt, är myntat av språkmodellen och är ett resultat av AI-kreativitet som stämmer överens med Boyes högtidliga, andligt präglade stil, men utan tydlig referens, vilket ger texten en aura av mysterium:

Jag ville veta
vad som väntade
de döda har sökt oss
i sömn låg vi hemma
Ammaseus horisont
Ammaseus Horisont.³⁸

Ett annat exempel är verbet ”fervade”, där modellen kombinerat den latinska stammen *ferv-* (till exempel i *fervör*) med det svenska preteritumsuffixet *-ade*:

Jag ville måla
med värme och vishetens låga
att människan fervade dagens mörker.³⁹

Ordet blir begripligt genom sitt sammanhang och kan tolkas som att människan ”genomsyrade dagens mörker av glöd”, eller ”glödgade dagens mörker”, samtidigt som det prövats mot Boyes rytm, ljudlikheter och grammatik för att passa in i hennes stil. Exemplet illustrerar att när språkmodellen blandar och ger från den bredd av svenska texter den tränats på, inklusive Boyes verk, kan vi tala om att skära samman-isär (*cutting together-apart*), där olika textursprung förenas och kreativa inslag uppstår, samtidigt som en Boye-stil upprätthålls och därmed utestänger alternativ som inte svarar upp mot det kravet.

I stället för att förstå *AH* som antingen mänskligt författad eller AI-genererad, läser vi testbäddens litterära AI-praktiker diffraktivt som att textmönster uppstår genom olika aktörer och deras samverkan, det vill säga hur korpusar, språkmodellens arkitektur, molninfrastruktur, tekniska och redaktionella val intra-agerar och tillsammans formar textens möjlighetsvillkor. En diffraktiv läsning följer hur dessa relationer producerar olika textuella fenomen som sedan tolkas, värderas och redigeras. Aktörerna samverkar från för- till efterbearbetning där människa och maskin, programmeraren/utvecklaren Agorelius och författaren/redaktören Werelius hålls isär som funktioner men blir samtidigt till genom varandra i samskapandet. Litterär ”röst” framträder därmed inte som en isolerad mänsklig eller maskinell egenskap, utan som ett sociotekniskt sammanvävt resultat av pågående intra-aktioner mellan aktörer. En sådan positionering förskjuter fokus från författarroll till hur specifika konfigurationer av litterär AI-praktik ger upphov till vissa typer av estetiska uttryck.

Skapandeprocessen i *Futures Day*

I testbädden *FD* deltar cirka 130 gymnasieelever från teknikprogrammet enligt en pedagogisk instruktion för kollaborativt litterärt skrivande med generativ AI. Förbearbetningen (*preprocessing*) är i detta fall centrerad kring hur den tekniska infrastrukturen ska organiseras, till exempel träningen av en egen språkmodell som behöver distribueras säkert via skolplattformen. Därtill förbereds eleverna i teknikämnet, till exempel gällande promptkunskap och förståelse för teknikutveckling, samt i svenskämnet, till exempel gällande novellgenren, berättarteknik och framtidsförståelse. Under dagen orkestreras samproduktionen (*coprocessing*) både av lärare som ger de övergripande instruktionerna, inklusive hålltider, och av eleverna, som delats in i grupper för samskrivande. Elevgrupperna designar sina egna samverkansformer och hur digital teknik, inklusive AI-verktyg, introduceras i skapandeprocessen. Våra observationer ger vid handen att samproduktionen i elevgrupperna utformas olika, till exempel gällande hur mycket gruppen delegerar uppgifter sinsemellan eller samtalar sig fram mot berättelsens framväxt.

I samproduktionen (*coprocessing*) utvecklas relationen mellan tek-

nik och människa till ett sammanflätat författarskap där ansvar för texten och textens ursprung omförhandlas. I inspelningarna av elevernas skärmar ser vi hur promptarna genererar långa textavsnitt. Eleverna läser dessa texter för att plocka ut mindre textsjok och integrera dem i ett gemensamt Word-dokument. Denna process kan liknas vid en aktivitet som skär samman-isär (*cutting together-apart*). Eleverna skiljer ut, eller skär isär (*cutting apart*), det som är relevant i de långa textsjoken genererade av AI och införlivar, eller skär samman, dessa textfragment i Word-dokumentet (*cutting together*). I denna process hålls texten samman och dras isär samtidigt och narrativet omformuleras genom att text med olika ursprung kombineras.

Denna process är långt ifrån ett okritiskt ”klipp-och-klistrande”, utan speglar en estetisk intention som eleverna gemensamt kommer fram till gällande både form och innehåll. Intentionen, eller skapandeprocessens riktning, går exempelvis att spåra i de *mindmaps* över berättelsen som i flertalet grupper föregår samskrivandet med AI samt i elevernas promptar till chattboten. I det sammanflätade skapandet uppstår kreativa idéer och lösningar mellan människa, maskin och material. I en grupp vänder exempelvis riktningen på berättelsen när språkmodellen presenterar en AI-lösning för att spåra korruption, vilket framgår av en intervju med eleverna. Chattboten kallar sin uppfinning Wazi, vilket är swahili för ”öppenhet” och stämmer in med karaktärer och händelser i berättelsen som utspelar sig ”i ett dammigt hörn av Afrika, där solen inte bara torkade marken utan även människors hopp”.⁴⁰

På detta sammanflätade sätt förhandlas det successiva utformandet av framtidsberättelserna och när grupperna är överens om att texten är tillräckligt tillfredsställande går de in i fasen för efterbearbetning (*postprocessing*), där de närläser texten som är sprungen både ur elevernas och språkmodellens skrivande. I en grupp uppmärksammar eleverna stilistiska skillnader och diskuterar huruvida de själva skulle ha formulerat sig på det sätt som görs i den delvis AI-genererade texten:

B - ”i skuggan av de geometriska skyskraporna där ingen kan se oss”
(fniss)

A - Nä men gud. Ja nä jag tror att det är bättre att vi nästan ... (går

tillbaka till Word-dokumentet)

B - "vår kärlek en hemlig dans spelad till tonerna av en osynlig orkester"

C - Fast det är ändå lite fint.

A - Hur ska vi göra nu? Vi måste ju få ihop det här nu. Ska vi skriva ett stycke var?

B - "de artificiella stjärnorna blinkar ovanför oss i en simulering av en natthimmel" (skratt).

A - Ska vi skriva delar var eller bara snabbt ändra allt för det verkar ju inte som att ChatGPT funkar alltså (andra säger nej). Eller så vilken del kör vi? (scrollar i text, diskuterar hur de ska dela upp)⁴¹

Utdraget ur samtalet ovan illustrerar hur slutfasens redigeringsarbete organiseras och handlar om de komplexa ord och kombinationer som språkmodellen använder, samt om de passar i en text där eleverna står som författare. Här framträder elevernas förståelse av förväntningar i skolan, där kunskap och kunnande definieras utifrån en antropocentrisk modell där det mänskliga framstår som ensam bärare av intellektuellt arbete. Under efterbearbetningen (*postprocessing*) blir eleverna varse olikheter som springer ur det genererade materialet. Utforskandet understryker hur mänskliga och maskinella inslag hålls samman samtidigt som de särskiljs i den diffraktiva skapandeprocessen.

Efterbearbetningen (*postprocessing*) fortsätter efter att *FD* genomförts, då eleverna får möjlighet att ytterligare justera texten i syfte att den ska bli publicerbar i en utgiven antologi eller på *FD*:s hemsida. Sammantaget framträder den kreativa tyngdpunkten i denna testbädd som distribuerad över de tre processfaserna, där aktiviteterna under skrivdagen blir det mest avgörande för berättelseprojektet. Samtidigt som skapandeprocessen är utspridd över de olika faserna och deltagande aktörer, tar elevgrupperna fullt ansvar som huvudförfattare genom sina signaturer till texten. Detta kan dock vara en effekt av skoluppgiftens logik, där upphov regelmässigt måste styrkas av en mänsklig aktör, snarare än att visa den faktiska fördelningen av kreativt arbete.

Tillkomsten: En väg till att tolka och förstå AI-litteratur

Analysen av de tre litterära experimenten i samtiden illustrerar hur skrivande med generativ AI kan förstås som en praktik där texten hålls öppen, mångtydig och obestämd, och där samskapandet mellan människa och maskin förskjuter litteraturens formspråk och för in det oförutsägbara och osäkra i den estetiska processen och produkten. Genom att undersöka dessa litterära projekt som testbäddar för litterära praktiker i förändring, har vi velat konkretisera och exemplifiera hur mänsklig och maskinell kreativitet prövas och flätas samman i skrivandet med generativ AI. Textskapandet konfigureras diffraktivt via intra-agerande aktörer som deltar i aktiviteter vilka orkestreras i successiva faser av förbearbetning (*preprocessing*), samproduktion (*coprocessing*) och efterbearbetning (*postprocessing*).

Analysen visar att den kreativa tyngdpunkten i *Mening och motstånd* ligger i samproduktionsfasen och redaktörernas prompt-baserade dialoger med AI, medan den i *Ammaseus horisont* främst är förlagd till förbearbetningen, där modellens arkitektur utvecklas och testas. *Futures Day* fördelar däremot skapandet över flera faser, från design och förberedelse till kollaborativt skrivande och efterföljande reflektion över den samproducerade texten.

En effekt av det diffraktiva skapandet med flera aktörer är att texterna blir föremål för granskning av hur likheter och olikheter uppstår samtidigt i skrivprocesser där text har både mänskligt och maskinellt ursprung. Redaktörgruppen som promptar fram novellerna i *Mening och motstånd* blir varse begränsningar och möjligheter som ChatGPT-3 och ChatGPT-4 uppvisar i kreativt skrivande genom den likartade strukturen och stilen mellan novellerna. I *Ammaseus horisont* genererar texten tydliga likheter med Boyes lyriska stil, samtidigt som språkmodellen för in element som skiljer sig från den och skapar kontraster som kan uppfattas som litterära innovationer. I *Futures Day* behöver elevgrupperna kontinuerligt uppfatta och ta ställning till de likheter och olikheter som uppstår mellan text genererad av språkmodellen och deras eget textskapande, när de fattar beslut om vad som ska ingå och inte i den färdiga texten.

I dessa experimentella litterära praktiker uppstår en specifik kritisk

och tolkande läsning av stilistiska avvikelser och likheter, där de mänskliga aktörerna tar ett visst ansvar för vilken litterär ”röst” som ska ta plats och hur, i aktiviteter som vi här har kallat för att skära samman-isär (*cutting together-apart*). I de här skapandeprocessernas intra-aktioner uppstår och försvinner dessutom kontinuerligt olika roller och funktioner. Denna sammanflätning av aktörer ger upphov till tvetydighet och förskjutningar gällande vem eller vad som står ansvarig för texten, vilket visas i hur upphov representeras på olika sätt i de tre exemplen. I *Mening och motsånd* är AI:n helt i förgrunden, i *Ammaseus horisont* framträder ett gemensamt författarskap och i *Futures Day* visar eleverna fram det huvudsakliga ansvaret för upphovet. Positioneringarna antyder förhållningssätt till AI:n i det kreativa skrivandet samt vilken roll och funktion AI:n intagit i de olika testbäddarna.

Den befintliga dokumentationen till skapandeprocesserna i de olika testbäddarna har utgjort en grundläggande förutsättning för att komma nära och kunna följa hur litterära AI-praktiker utarbetas sammanflätat i intra-aktioner. Underlaget visar inte enbart hur deltagarna i de litterära experimenten utforskar praktiska möjligheter för kreativt skrivande med AI, utan även hur de bekantar sig med en teknik som ännu inte är fullt utvecklad, inte fullt förstådd eller systematiskt utforskad.⁴² Genom att engagera sig i olika typer av arrangemang av teknik, praktiker och mänskliga aktörer undersöker deltagarna teknikens möjligheter och begränsningar, vilka synliggörs genom de litterära utfallen. I dessa arrangemang uppstår och förhandlas förnyade relationer i skrivandet där generativ AI blir både ett verktyg och en närvarande aktör. Eftersom samverkansprocesserna med tekniken ofta kräver explicita instruktioner, iterationer och redaktionella ingrepp, blir dessa möjliga att dokumentera. De blir också värdefulla för att analysera litterära praktiker i förändring och testbäddarna bidrar på detta sätt till att bygga kunskap om generativ AI som teknik och aktör i litterärt skapande.

Då både skrivpraktiker med generativ AI och AI-tekniken i sig utvecklas fortlöpande och mycket snabbt, ser vi vinster med att författare och forskare fortsätter att undersöka och dokumentera prövande skapandeprocesser där AI ingår. Denna typ av rapporterande underlag bidrar med precis kunskap, inte bara om den författande

praktiken med AI, utan också om vad AI-teknik framgent skulle kunna bidra med i kreativa och estetiska skrivprojekt. I testbäddarna framkommer möjligheter exempelvis gällande idégenerering på berättelsenivå och skapandet av nya ord. De visar också på begränsningar, särskilt gällande att iscensätta berättelsers händelseförlopp. Dokumentationer av de slag som här förts fram fungerar också som en nyckel till tolkning och förståelse för AI-genererade verk, där mer prövande och undersökande premisser ofta råder, i förhållande till etablerade litterära praktiker med mänskliga aktörer i fokus.

Tanken om att delge processen ett större fokus i litteraturvetenskapliga och litteraturdidaktiska sammanhang får stöd av Stephen Abblitt (2019) som uppmanar till att omförhandla närläsning som en grundläggande praktik i en postdigital era där verket krupit ur sina pärmar för att existera gränsöverskridande mellan tryckta och digitala medier och plattformar. Abblitt förordar därför ett utforskande av det litterära objektet som en process och en textuell tillblivelse, eftersom "the postdigital literary object exists at this intersection of a complex set of semiotic and socio-material human and non-human networks and relationships of production, circulation and consumption".⁴³ På grund av den komplexa sammanflätningen av människor och resurser i kreativt skrivande som för in AI-verktyg och tillhörande infrastruktur är det nödvändigt att noggrannare undersöka framväxande litterära praktiker. Ett sådant synliggörande är betydelsefullt för lärandet om och genom samtida litteratur samt för kreativt skrivande där AI ingår. På så sätt kan människans roll i litteraturproduktion, och de kritiska och kreativa läs- och skrivförmågor som behövs i litterärt skrivande i intersektionen mellan människa och generativ AI, adresseras i en tid när AI inte är ett sidospår utan tar alltmer plats på den litterära marknaden och i skola och utbildning.

Noter

- 1 Med sammanflätning (*entanglement*) avses här Karen Barads idé om att människor, teknologier och material inte är separata komponenter som sedan samverkar, utan att skrivprocessens aktörer och gränser konstitueras i själva praktiken genom intra-aktion. Begreppet används för att betona att handlingsutrymmet i skrivandet är distribuerat och att författare, verktyg och text uppstår som relationella positioner i processen. Karen Barad, *Meeting the Universe Half-*

- way: *Quantum Physics and the Entanglement of Matter and Meaning* (Durham, NC: Duke University Press, 2007), 73, <https://doi.org/10.1215/9780822388128>. Se avsnittet "Att tänka litterära AI-praktiker med teori".
- 2 Jed Deppman, Daniel Ferrer och Michael Groden red., *Genetic Criticism: Texts and Avant-textes* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2004).
 - 3 Karin Boye (red.), *Ammaseus horisont: AI tolkar Boye* (Malmö: Svensk Sci Fi, 2020) ChatGPT-4, *Mod och motstånd i en föränderlig värld: fyra noveller skrivna av AI* (Stockholm: Novellix, 2023).
 - 4 Daniel Helsing, Torbjörn Forslid, Anders Ohlsson, "Den samtida receptionen och värderingen av AI-genererad litteratur i Sverige", *Tidskrift för litteraturvetenskap* vol. 55 (2025: 1–2), 173–198, <https://doi.org/10.54797/tfl.v55i1.55919>.
 - 5 Se till exempel Álvaro Cabezas-Clavijo, Marta Magadán-Díaz, José Ignacio Rivas-García, Polina Sidorenko-Bautista, "This book is written by ChatGPT: A quantitative analysis of ChatGPT authorships through Amazon.com", *Publishing Research Quarterly* vol. 40 (2024), 147–163. <https://doi.org/10.1007/s12109-024-09998-w>.
 - 6 Boye (red.), *Ammaseus horisont*.
 - 7 Helsing, Forslid, Ohlsson, "Den samtida receptionen och värderingen av AI-genererad litteratur i Sverige", 194.
 - 8 Christina Haas, *Writing Technology: Studies on the Materiality of Literacy* (Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 1996).
 - 9 Se till exempel N. Katherine Hayles, *Writing Machines* (Cambridge, MA: MIT Press, 2002). N. Katherine Hayles, *My Mother Was a Computer: Digital Subjects and Literary Texts* (Chicago: University of Chicago Press, 2005).
 - 10 Petar Jandrić, Jeremy Knox, Tina Besley, Thomas Ryberg, Juha Suoranta, Sarah Hayes, "Postdigital Science and Education", *Educational Philosophy and Theory* vol. 50, (2018: 10), 893–899.
 - 11 Jesper Olsson, *Postdigital litteratur* (Stockholm: Riksbankens jubileumsfond i samarbete med Makadam förlag, 2022).
 - 12 Scott Rettberg, Jill Walker Rettberg, "Algorithmic narrativity: Literary experiments that drive technology", *Dialogues on Digital Society* vol 1 (2025): 37–40. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/29768640241255848>. De beskriver *algorithmic narrativity* på följande sätt: "The idea that storytelling is no longer the exclusive domain of human beings. Algorithmic narrativity is the combination of the human ability to understand experience through narrative with the power of the computer to process and generate data. This is not simply a matter of the medium shaping this message. Instead, it is the active intervention of computer programs in the development, modification, and distribution of narratives.", 37–38.
 - 13 Francesco Bomba, Maria Menendez Blanco, Paolo Grigis, Michele Cremaschi, Antonella De Angeli, "The choreographer-performer continuum: A diffraction tool to illuminate authorship in more than human co-performances", *ACM Transactions on Computer-Human Interaction* vol. 31 (2024), 1–23. <https://doi.org/10.1145/3689040>. De beskriver *entangled authorship* på följande sätt: "It refers to the de-individualised production of knowledge instead of the traditional understanding of individual authorship. Entangled authorship traces the performative agencies that generate knowledge instead of considering the pre-existing entities that individually contribute to it" (18).
 - 14 Hannes Bajohr, "On artificial and post-artificial texts", *Poetics Today* vol. 45

- (2024), 331–61. <https://doi.org/10.1215/03335372-11092990>. Författaren utgår från tidigare distinktioner mellan naturlig text skriven av mänskliga aktörer och artificiell text genererad genom programmeringsteknologi i följande beskrivning av *post-artificial* texts: "[...] with AI language technologies penetrating every nook and cranny of our writing processes, a new quality of blending has been achieved. To an unprecedented and almost indissoluble degree, we are integrating artificial text with natural text" (24).
- 15 François Deymier, *Ainsi parlait ChatGPT. Dialogue avec une intelligence artificielle* (Paris: Petit précis pour être précis éditeur, 2023). Serge Rose, *Mes nuits avec une intelligence artificielle* (Paris: Cherche Midi, 2023). Emmanuel Flet, "Une nuit avec ChatGPT: une intimité indescriptible", *ActuaLitté*, hämtad 2023-05-04, <https://actualitte.com/article/111527/avant-parutions/une-nuit-avec-chatgpt-une-intimite-indescriptible>. Bertrand Jouvenot, "Ainsi parlait ChatGPT: Ce livre qui vous fera repenser la technologie" [intervju med François Deymier], *Jouvenot.com*, hämtad 2025-09-26, <https://jouvenot.com/ainsi-parlait-chatgpt-ce-livre-qui-vous-fera-repenser-la-technologie/>.
 - 16 Raphaël Doan, *Si Rome n'avait pas chuté* (Paris: Passés composés, 2023).
 - 17 David Steffan, "Comment collaborer avec une IA ? Interview croisée entre Raphaël Doan & Franck Bodin", *Conseil national du numérique*, 2023-12-14, hämtad 2025-09-26, <https://www.conseil-ia-numerique.fr/files/archive/comment-collaborer-avec-une-ia-interview-croisee-entre-raphael-doan-franck-bodin.html>.
 - 18 *Testbädd* används här i betydelsen av en avgränsad fysisk eller virtuell miljö för verklighetsnära experiment där nya teknologier, arbetssätt eller sociotekniska arrangemang kan testas, demonstreras och utvecklas. Testbäddar eller *living labs* används i teknikforskning inte enbart för att pröva en teknisk lösning, utan för att pröva nya praktiker, samverkan eller styrningsformer i en lokal modellmiljö. Begreppet används i denna artikel i en humanistisk och socioteknisk mening och inte ur ett ingenjörstekniskt perspektiv, för att understryka hur exemplen utformas i experimentella miljöer där villkor för samskrivande mellan människa och generativ AI kan prövas och synliggöras. Franziska Engels, Alexander Wentland och Sebastian M. Pfotenhauer, "Testing future societies? Developing a framework for test beds and living labs as instruments of innovation governance", *Research Policy* vol. 48 (2019: 9), 103826. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2019.103826>. Sophie Nyborg, Maja Horst, Cian O'Donovan, Gunter Bombaerts, Meiken Hansen, Makoto Takahashi, Gianluigi Viscusi och Bozena Ryszawska, "University campus living labs: unpacking multiple dimensions of an emerging phenomenon", *Science & Technology Studies* vol. 37 (2024: 1), 60–81. <https://doi.org/10.23987/sts.120246>.
 - 19 David M. Berry och Michael Dieter, "Thinking Postdigital Aesthetics: Art, Computation and Design", i *Postdigital Aesthetics: Art, Computation and Design*, David M. Berry och Michael Dieter red. (London: Palgrave Macmillan, 2015), 1–11.
 - 20 Barad, *Meeting the Universe Halfway*, 73.
 - 21 Barad, *Meeting the Universe Halfway*, 73. Karen Barad, "Diffracting Diffraction: Cutting Together-apart", *Parallax* vol. 20 (2014: 3), 168–187. <https://doi.org/10.1080/13534645.2014.927623>.
 - 22 Espen Aarseth, *Cybertext: Perspectives on Ergodic Literature* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1997), 135.
 - 23 Judy Heflin, *AI-Generated Literature and the Vectorized Word* (doktorsavhandling, Massachusetts Institute of Technology, 2020). MIT DSpace, <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/127563>.

- 24 Novellix, "AI fyran", hämtad 2025-10-01, <https://novellix.se/ai-fyran/>
- 25 Enligt dokumentationen som åtföljer *AH* beskrivs ett djupt neuralt nätverk enligt följande: "Ett neuralt nätverk är, mycket enkelt beskrivet, ett nätverk, bestående av så kallade perceptroner (artificiella neuroner), som är kopplade till varandra på ett vis som är inspirerat av den biologiska hjärnans neuroner och synapser. [...] I ett djupt neuralt nätverk är perceptronerna ordnade i flera lager, där perceptronerna i det ena lagret kopplar till perceptronerna i nästa lager och så vidare." Svensk Sci Fi, "Ammaseus horisont – Dokumentation" [PDF], 2021, hämtad 2025-10-01, s. 2-3, https://svenskscifi.se/wp-content/uploads/2021/02/Ammaseus_Horisont_Dokumentation.pdf.
- 26 Svensk Sci Fi, "Ammaseus horisont – Dokumentation".
- 27 *Futures Day*, hämtad 2026-01-26, <https://futuresday.org/>
- 28 *Futures Day*.
- 29 Gängse forskningsetiska principer tillämpas i *FD* och informerat samtycke har samlats in från de deltagare som är representerade i den här studien.
- 30 Novellix, "AI fyran".
- 31 ChatGPT-4, *Mening och motstånd i en föränderlig värld*, "Bohemens väg", 4.
- 32 Barad, "Diffracting Diffraction".
- 33 Redan på de första sidorna får vi alltså veta att Linda i *Sanningens droppar* (Boye) beslutat att sabotera Kallocains produktion; att Klara Gulla i *Hemlängtan* (Lagerlöf) har bestämt sig för att lämna sin far och sin hembygd; att Helga i *Helgas frid* (Söderberg) beslutat att kontakta doktor Glas för att be om hjälp; samt att Arvid i *Bohemens väg* (Strindberg) beslutat att konfrontera sin familj efter att skandalösa uppgifter publicerats i pressen.
- 34 Novellix, "AI fyran".
- 35 Novellix, "AI fyran".
- 36 Svensk Sci Fi, "Ammaseus horisont – Dokumentation", 2.
- 37 Svensk Sci Fi, "Ammaseus horisont – Dokumentation", 11.
- 38 AI, Werelius, Boye, *Ammaseus horisont*, 45.
- 39 AI, Werelius, Boye, *Ammaseus horisont*, 53.
- 40 Story 1, producerad under *Futures Day* 2025.
- 41 Utdrag ur empiri samlad från *Futures Day* 2024. Utdraget är även publicerat i Anna-Lena Godhe, Ylva Lindberg & Maria Bäcke (i tryck). *Futures Day: Framtidsperspektiv och kollaborativt skrivande med GenAI i svensk- och teknikämnen på gymnasiet. 16de Nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning (SMDI2024)*, 26-28 november, Luleå Tekniska universitet.
- 42 Jen Ross, "Speculative Method in Digital Education Research." *Learning, Media and Technology* vol. 42 (2017: 2), 214-229. <https://doi.org/10.1080/17439884.2016.1160927>
- 43 Stephen Abblitt, "A Postdigital Paradigm in Literary Studies", *Higher Education Research & Development* vol. 38 (2019: 1), 97-109, <https://doi.org/10.1080/07294360.2018.1541313>, 102.